

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
1	Rejestr obszarów chronionych zawiera tylko obszary Natura 2000, bez wyszczególnienia innych obszarów chronionych.	Brak	Treść II aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami dla Międzynarodowego Obszaru Dorzecza Odry (IIa PGW dla MODO) zawiera informację, że polski rejestr obszarów obejmuje oprócz obszarów Natura 2000 również formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie krajowego prawodawstwa. Uwzględnienie tych dodatkowych obszarów w zestawieniach tabelarycznych oraz w załączeniu graficznym utrudniałoby porównywalność pomiędzy krajami oraz czytelność mapy.
2	Dla większości aJCWP w polskiej części dorzecza Odry nie został zbadany komplet wymaganych wskaźników, przez co diagnozy „dobrego stanu” niektórych JCWP nie są wiarygodne.	Brak	Brak badania wszystkich elementów wynika ze specyfiki programów monitoringu, a zwłaszcza z funkcji jakie pełnią w nim monitoring diagnostyczny i operacyjny. Monitoring operacyjny służy określaniu stanu tych części wód, w przypadku których uznano, że istnieje ryzyko, iż cele środowiskowe wyznaczone dla tych wód nie zostaną osiągnięte. Jest on również wykorzystywany w ocenie zmian stanu wód wynikających z realizacji programów działań. Monitoring operacyjny musi być realizowany w odniesieniu do wszystkich jednolitych części wód, w przypadku których uznano, w wyniku przeglądu wpływu działalności człowieka i/lub na podstawie wyników monitoringu diagnostycznego, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych. Monitoring ten musi również objąć wszystkie części wód, do których odprowadzane są substancje priorytetowe. Należy również objąć monitoringiem operacyjnym te jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), w których monitoring diagnostyczny wykazał przekroczenie środowiskowych norm jakości lub granic dobrego stanu dla substancji priorytetowych i dla substancji z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych. Ramowa Dyrektywa Wodna nie wymaga prowadzenia w ramach monitoringu operacyjnego badań wszystkich elementów właściwych dla danej kategorii i typu jednolitej części wód, lecz nakazuje monitorowanie parametrów wskaźnikowych dla biologicznego elementu lub elementów jakości najbardziej wrażliwych na oddziaływanie, pod których wpływem znajdują się części wód.
3	Monitoring do 2021 r. w Polsce jest prowadzony w odniesieniu do JCWP z poprzedniego cyklu planistycznego.	Dopasowanie tekstu	Treść IIaPGW dla MODO zawiera informację, że dokonano aktualizacji wykazu jednolitych części wód. Zmiana podziału na JCWP pomiędzy cyklami planistycznymi wpływa jedynie na sposób agregacji wyników oceny stanu wód, a nie na wiarygodność monitoringu i oceny stanu wód. Przeniesienie wyników dotychczasowego monitoringu z JCWP na aktualizowane JCWP (aJCWP) zostało wykonane na podstawie szczegółowej ogólnokrajowej metodyki z uwzględnieniem poziomów ufności, co oznacza, że nie dla każdej aJCWP możliwe było przypisanie wiarygodnych danych monitoringowych z dotychczasowej JCWP. W IIa PGW dla MODO uzupełniono akapit w rozdziale II.1.1 „Wody powierzchniowe” (str. 13 projektu) o informację dotyczącą przejścia na nowe jednostki planistyczne aJCWP w cyklu planistycznym 2022-2027: „W Polsce na potrzeby 3 cyklu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, dokonano weryfikacji i aktualizacji jednostek planistycznych, tj. jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. W wyniku dokonanych zmian w Polsce zostało wyznaczonych łącznie 3116 JCWP rzecznych, 1068 JCWP jeziornych, 4 JCWP przybrzeżnych, 7 JCWP przejściowych oraz 45 JCWP zbiornikowych. Zgodnie z aPGW w okresie 2016-2021 wyznaczonych było 4586 JCWP rzecznych (uwzględniających jcwp zbiornikowe), 1044 jcwp jeziorne, 10 jcwp przybrzeżne i 9 jcwp przejściowe”.
4	Konieczne jest uzupełnienie metod monitoringu i oceny elementów hydromorfologicznych w poszczególnych państwach.	Dopasowanie tekstu	Ze względu na obszerność „Podręcznika oceny wód płynących w oparciu o hydromorfologiczny indeks rzeczny” [Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2017 r.] w projekcie dokumentu do akapitu w rozdziale II. 4.1.1.1, dotyczącego polskiej części dodano zdanie wprowadzające wraz z linkiem: „Metodyki i podręczniki dotyczące monitoringu i oceny stanu wód znajdują się na stronie internetowej: https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod ”.
5	Przykład mniej rygorystycznych celów środowiskowych w przypadku wpływu kopalni węgla brunatnego na JCWPd	Brak	Omawiane odstępstwa dotyczą wpływu już istniejących, czynnych kopalni, których działalność służy zaspokojeniu potrzeb społeczno-ekonomicznych oraz wpisuje się w krajowe cele strategiczne w zakresie polityki energetycznej.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
6	Uzupełnienie derogacji o statystyki	Brak	Statystyki dotyczące derogacji ustanowionych w poszczególnych krajach przedstawiono w tabelach: II.5.1, II.5.2 i II.5.3 w IIa PGW dla MODO.
7	W Polsce wymagania i priorytety w celu przywrócenia linearnej ciągłości zostały określone w opracowanym w 2020 r. Krajowym Programie Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.	Brak	Działania ukierunkowane na poprawę warunków morfologicznych jednolitych części wód wskazano w IIa PGW dla MODO w tabeli II.7.1 – w punkcie 4 (pozycje 4.1-4.20). Są one planowane do realizacji w trakcie obowiązywania IIa PGW dla MODO, tj. do roku 2027. Jednocześnie w IIa PGW dla MODO wskazano, że szczegółowe informacje dotyczące proponowanych programów działań zawarte są w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
8	Tabela II.5.1. przedstawia bardzo duży udział JCWP, dla których prognozuje się, że osiągną cel środowiskowy po 2027 r.	Dopasowanie tekstu	Dokonano korekty statystyk przedstawionych w tab.II.5.1 IIaPGW dla MODO.
9	Przesłanki przedłużenia uzasadniające niepodjęcie działań w terminie potrzebnym do osiągnięcia celu w 2027 r.	Brak	Szczegółowe uzasadnienia dot. odstępstw znajdują się w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
10	Ocena postępu dokonanego w kierunku osiągnięcia celów środowiskowych dla obszarów chronionych (rozdz. II.5.5. IIa PGW dla MODO)	Brak	Ocena postępu w osiąganiu celów środowiskowych uwzględnia również cele środowiskowe dla obszarów chronionych. Ocena ta jest przedstawiona w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
11	W IIa PGW dla MODO należy zawrzeć ocenę wykonania i skuteczności programów działań z minionego okresu planistycznego	Brak	Ani Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW), ani przepisy krajowe określające zakres planu gospodarowania wodami nie nakładają obowiązku zawarcia w planie oceny wykonania i skuteczności programów działań z minionego okresu planistycznego. Podsumowanie dotychczasowego stanu wdrażania programów działań na MODO przedstawiono w rozdziale II.7.9 IIa PGW dla MODO. Ocena skuteczności dotychczasowych działań przejawia się pośrednio poprzez ocenę stopnia osiągnięcia celów środowiskowych, która zawarta jest w rozdziale II.5.5 IIa PGW dla MODO. Dodatkowo należy podkreślić, że zgodnie z art. 15 RDW w trakcie danego cyklu planistycznego każde Państwo członkowskie przekazuje do Komisji Europejskiej raport z postępów we wdrażaniu programów działań.
12	Dla polskiej części dorzecza, w programie działań powinny znaleźć się działania wskazane w Krajowym Programie Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.	Brak	Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych (KPRWP) stanowi krajowy dokument wskazujący kierunki działań, jakie należy podjąć w Polsce dla poszczególnych JCWP. Zgodnie z podejściem KPRWP finalne decyzje w zakresie planowanych do podjęcia działań oraz harmonogramu ich wdrażania zostały podjęte na etapie opracowywania drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące proponowanych programów działań w zakresie hydromorfologii, w tym tych powiązanych z KPRWP, zawarte są w projektach krajowych planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
13	Należy uzupełnić rozdział II.7.4.1 w IIa PGW dla MODO o stwierdzenie, że przynajmniej w polskiej części MODO odtwarzanie ciągłości ekologicznej, to tylko jeden z elementów niezbędnej renaturyzacji wód.	Brak	W zakresie hydromorfologii przeważają działania na rzecz przywrócenia ciągłości biologicznej. Jednakże zestaw działań nie omija innych aspektów tego zagadnienia, zawierając działania służące odtwarzaniu naturalnego charakteru cieków oraz siedlisk i działania związane z odtwarzaniem lub zachowaniem naturalnej retencji. Kwestia ta została wyjaśniona w rozdziale II.7.4.1 IIa PGW dla MODO.
14	Przedstawiona jako przykład przepławka przy stopniu wodnym Malczyce nie jest działaniem podejmowanym w celu osiągnięcia dobrego stanu wód.	Brak	Wybudowanie przepławki przy stopniu wodnym Malczyce na Odrze, umożliwia wędrówkę rybom diadromicznym, w tym jesiotrowi. Wpisuje się również w cele środowiskowe zawarte w Ia PGW, gdyż zapewnia możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego.
15	Mapa A2, wbrew tytułowi, nie pokazuje wszystkich aJCWP w dorzeczu.	Brak	Dla czytelności mapa przedstawia informacje jedynie dla głównych rzek i istotnych dopływów. Legenda mapy szczegółowo opisuje jej zawartość.
16	Mapa A6 nie pokazuje wszystkich obszarów chronionych ujętych w rejestrach krajowych.	Brak	Uwzględnienie obszarów ustanowionych na podstawie krajowego prawodawstwa na przedmiotowej mapie sprawi, że mapa ta będzie nieczytelna.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
17	Dane na mapie A12 są niewiarygodne, ponieważ dla wielu przedstawianych w niej JCWP nie zbadano kompletu biologicznych elementów jakości.	Brak	Brak badania wszystkich elementów wynika z programu monitoringu, a zwłaszcza z jego podziału na monitoring diagnostyczny i operacyjny: w ramach monitoringu operacyjnego Ramowa Dyrektywa Wodna nie wymaga monitorowania wszystkich elementów, lecz elementów jakości, które są wskaźnikowe dla oddziaływania, pod którego wpływem znajdują się części wód.
18	Dam Removal an adaptation of barriers (likwidacja zapór i adaptacja barier) Number of barriers is given for each country, with no further description. Big or important objects are listed as 'Water flow regulation' infrastructure (dams etc.), but not described as an issue.	Brak	Konkretne działania udrożnieniowe oraz renaturyzacyjne w poszczególnych państwach zostały szczegółowo opisane w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Więcej szczegółowych informacji można też znaleźć w części dot. „hydromorfologii i drożności” w dokumencie strategicznym MKOOpZ dot. istotnych problemów gospodarki wodnej (IPGW) (http://mkoo.pl/index.php?mid=4&aid=1072&lang=PL).
19	Hydropower (energia wodna) page 62 (page 61 in DE version) describes HPP as one of the bases of the Economic importance of water use, not mentioning that HPP is not considered a green energy anymore. “Due to the relatively low abundance of watercourses in the MODO .., there are no favorable conditions for the use of hydropower to a greater extent.” but then (page 63) it is mentioned the potential of Racibórz reservoir: “We cannot expect a significant increase in installed capacity in the future at MODO. Perhaps it will be possible to use the Racibórz reservoir on the Odra River for energy purposes, which currently functions as a dry flood control reservoir. Improved prognostic models may enable the reservoir to be used with a certain constant reserve enabling energy use, without detriment to the anti-flood effect.	Brak	Realizacja racjonalnego pod względem ekologicznym wykorzystania energii wodnej odbywa się z reguły zawsze poprzez rozważenie w poszczególnych przypadkach, jak głęboka jest ingerencja pod względem ekologicznym i jakie są korzyści ekonomiczne. Ponadto elektrownie wodne wyposażane są w przepławki dla ryb, a także określone i definiowane są minimalne przepływy ekologiczne (przepływy środowiskowe). Zbiornik Racibórz został zaprojektowany i wybudowany jako suchy Zbiornik Przeciwpowodziowy. Na jednej z budowli wchodzących w skład zbiornika (Upust do Odry Miejskiej) zaprojektowano komorę rezerwową w której istnieje możliwość zainstalowania turbiny. Jednak z uwagi na bardzo małą różnicę poziomu wody oraz mały przepływ montaż turbin może okazać się nieopłacalny. W przypadku zmiany funkcji zbiornika z suchego na mokry, czyli uzyskanie stałego piętrzenia wody w zbiorniku, będą rozważane możliwości zainstalowania turbin pozwalających na produkcję energii elektrycznej.
20	Inland navigation (Żegluga śródlądowa) The RBMP does not include any references to the planned inland navigation projects, despite such projects being planned in the PL part of the river basin. Page 63 refers to the European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance (AGN), even it is a treaty under the United Nations Economic Commission for Europe and not a treaty of the European Union. Also AGN is only ratified by Czech Republic and Poland, but not by Germany (https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XI-D-5&chapter=11&clang=_en).	Brak	MKOOpZ nie zajmuje się poszczególnymi projektami państw. Programy rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce przygotowywane są przez Ministerstwo Infrastruktury. Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce określają priorytetowe działania, które powinny być wykonane w celu przywrócenia najważniejszym polskim rzekom funkcji gospodarczych. Wszystkie dokumenty o charakterze programowym i strategicznym będą procedowane zgodnie z wymogami prawnymi, w tym zostaną poddane strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Wymóg ten stanowi wypełnienie przepisów ustawy Prawo wodne. To prawda, chodzi tutaj o porozumienie w ramach UNECE, którego oficjalna nazwa brzmi „European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance (AGN)” („Europejskie porozumienie w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN)”). Nie ma jednak żadnych istotnych powodów, dla których tego rodzaju porozumienia nie mogłyby być w sposób ogólny wymienione w IIaPGW. Prawdą jest również, że Niemcy podpisały to Porozumienie, ale go nie ratyfikowały.
21	Freshwater ecosystem protection and restoration and NBS (Ochrona i renaturyzacja ekosystemu słodkowodnego oraz NBS) The plan states that the register of protected areas contains only Natura 2000 sites; this is also what it shows on the map. Meanwhile, the draft verification of the Polish register of protected areas, as well as the register in force in Poland in the second planning period, includes many more areas - also areas designated by national law. Admittedly, the following sentence was included: "In Poland, apart from Natura 2000 areas established under the above-mentioned directives, the register in this respect has been extended to forms of nature protection established on the basis of national legislation (e.g. national parks, nature reserves, etc.), for	Brak	Treść IIa PGW dla MODO zawiera informację, że polski rejestr obszarów obejmuje oprócz obszarów Natura 2000 również formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie krajowego prawodawstwa. Uwzględnienie tych dodatkowych obszarów w zestawieniach tabelarycznych oraz w załączeniu graficznym utrudniałoby porównywalność pomiędzy krajami oraz czytelność mapy A6.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	which the maintenance of or the improvement of the status of waters is an important factor in their protection ", but it has not been included in tables or maps.		
	Page 57: Assessment of the progress made towards achieving the environmental objectives for protected areas (chapter II.5.5.) Should be based not only on water monitoring, but also on the monitoring of protected areas. In particular, the approach indicated in the Polish part is completely insufficient here,	Dopasowanie tekstu	Do akapitu pierwszego (str. 58, rozdz. II.5.5 IIa PGW dla MODO) dodano zapis: "Przeprowadzono również ocenę postępu osiągania celów środowiskowych dla obszarów chronionych na podstawie danych uzyskanych od sprawujących nadzór nad obszarami przeznaczonymi do ochrony siedlisk lub gatunków oraz wyników monitoringu wód związanych z tymi obszarami".
22	Water allocation and abstraction control (Alokacja zasobów wodnych i kontrola poboru wody) Quantities are shown on sub-basin level, only for surface water, in 2 subgroups: 'drinking water' and 'Industry and all other uses', which is insufficient to analyze the issue. It is unclear if mining water and thermal power plants cooling are included. Groundwater abstraction is not included. Groundwater recharge is not estimated. Exploitation index is not calculated.	Brak	Szczegółowe analizy i bilanse nie są przeprowadzane na poziomie międzynarodowych planów gospodarowania wodami, ale dla planów krajowych lub podczas weryfikacji pozwoleń wodnoprawnych.
	Page 61, table II.6.5 - water abstraction and sewage discharge data for industry, by country. Poland - abstraction and discharge exempted from fees, as well as cooling water discharge, are not included.		Pobór wód jako presja antropogeniczna był szczegółowo analizowany w dokumentach planistycznych i planach krajowych. Dane w tabeli tabeli II.6.5 IIa PGW dla MODO pochodzą z krajowych baz danych statystycznych. Różnorodność danych źródłowych nie zawsze pozwala na przedstawienie identycznego zakresu danych. Różnice są wyjaśnione pod tabelami.
	Page 61, table II.6.6 - water abstraction in the agriculture sector, by country. PL data includes forestry and fish ponds. No information about the data for CZ and DE.		Bardziej szczegółowe dane zawarte są w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
	The RBMP lists only existing surface water abstraction data and existing significant water transfers.		Zestawienie pokazuje stan faktyczny.
	No reference to a review of water permits.		Weryfikacja istniejących pozwoleń wodnoprawnych jest jednym z możliwych podejść. Opracowywanie i wdrażanie programów działań odbywa się na szczeblu krajowym.
	No information about any new plans regarding the abstraction control.... The information is very general.		Kontrola poboru wód stanowi element gospodarowania wodami realizowany we wszystkich krajach leżących w dorzeczu Odry, na podstawie przepisów krajowych. Bardziej szczegółowe informacje dostępne są w krajowych planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.
23	Flood and drought management and climate proofing (Zarządzanie ryzykiem powodziowym i ryzykiem wystąpienia suszy oraz przystosowanie do zmian klimatu) Yet it's impossible to check the measures not having a national RBMP for Odra published yet. Concept activities and research on climate change are foreseen (page 84). Page 93 reminds about a national Polish plan to counteract the effects of drought which was assessed negatively by national experts, mainly due to focus on proposals for the construction or/and reconstruction of water facilities.	Brak	W Polsce został opracowany Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy, gdzie przewiduje się szereg działań w tym zakresie. Równolegle do opracowywania IIa PGW opracowywane są projekty aktualizacji Planów zarządzania ryzykiem powodziowym (aPZRP). We wszystkich krajowych Planach zarządzania ryzykiem powodziowym zawarte są informacje o możliwym wpływie zmian klimatu na występowanie powodzi, jak i podsumowanie działań służących ochronie przed negatywnymi skutkami powodzi na obszarach o znaczącym ryzyku powodziowym. Na przykładzie Polski - Program działań naprawczych w krajowych IIa PGW brał pod uwagę ustalenia zawarte w obu ww. dokumentach.
	Flood-related documents are mentioned in dRBMP only, technical methods seems to be the only one considered method of flood management, no evidence of natural flood protection despite it's efficiency & safety (the most cost-effective way to moderate flooding is to protect the natural systems that are already in place) Draft of the update of the ICPO Flood Risk Management Plans by ICPO is published in the consultation process.		Brak konkretnych żądań. Dokładniejsze informacje znajdują się w rozdziale dot. zmian klimatu w IIa PGW dla MODO oraz w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym MKOOpZ.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	Detailed information on the implemented flood protection investments in the Odra basin is included in the Flood Risk Management Plan.		
24	Agriculture (Rolnictwo) information is very general.... No specific information is given about the measures and their effectiveness. There is no information about the budget, and no clear division between mandatory and voluntary measures	Brak	Działania w sektorze rolnictwa oraz ścieków komunalnych mające na celu zmniejszenie emisji N i P do wód są bardziej skonkretyzowane w ramach „Strategii redukcji emisji substancji biogenych MKOOpZ” (obecnie w trakcie opracowania). Wpływ zanieczyszczeń rozproszonych pochodzących z rolnictwa na stan wód powierzchniowych i podziemnych opisany jest bardziej szczegółowo w adekwatnych rozdziałach planów krajowych.
25	Coal mining (and combustion) ((Wydobycie (i spalanie) węgla)) the lignite mines impacts are described in detail for the German part of the iOder RBD (including listing the mines, geographic scale of water impacts, and measures taken to-date) and in Czechia, but such description is lacking for Poland, despite the fact that most of lignite mining is located in the PL part of iOder RBD. The dRBMP mentions increase in efficiency of water use and willingness to prevent and combat consequences of climate change as important measures, but coal mining and combustion are still prominent in the RB, even with plans to expand current mines. Additionally, large water users such as lignite mines are exempt from fees which does not send any signals to promote efficient water use.	Brak	Podsumowanie działań mających na celu rozwiązanie istotnego ponadregionalnego problemu gospodarki wodnej, jakim są negatywne skutki dla środowiska wynikające z działalności czynnych oraz wyłączonych z eksploatacji kopalni węgla brunatnego opisano w rozdziale II.7.4 IIa PGW dla MODO. Bardziej szczegółowe informacje zawarte są we wszystkich krajowych IIa PGW.
26	Economic instruments and adequacy of budget (Instrumenty ekonomiczne i adekwatność budżetu) the exemptions from fees for agriculture and fish farms, but omits the fact that the coal mining and energy sectors are largely exempted from fees for water services. in the whole International Oder RBD area, in the industry and services sectors, the costs of water supply and sewage discharge are fully recovered - which is not true The dRBMP does not address other water services than abstraction / supply and sewage treatment and discharge. (hydropower, inland navigation, dams etc. are not included). There is no information about the budget allocated to the measures.	Brak	Rolnictwo i hodowla ryb nie są usługami wodnymi, lecz „korzystaniem z wód” zgodnie z art. 2 ust. 39 RDW. Jest to stwierdzenie, którego nie można zweryfikować. RDW nie wymaga także 100-procentowego zwrotu kosztów, ale „odpowiedniego udziału” w zwrocie kosztów. One również nie należą do usług wodnych, tylko do „korzystania z wód”. RDW również tego nie wymaga. Podanie informacji dotyczących kosztów działań jest dobrowolne.
27	Exemptions (Wyłączenia) In table II.5.1.(page 51) a very large share of SWBs /surface water bodies is struck, for which it is predicted that they will achieve the environmental target after 2027. It seems that this indicates an intention to breach the directive. Such a situation could be accepted only if by 2027 all actions necessary to achieve the environmental goal were taken for all of these surface water bodies and it would be convincingly explained why it was not possible to take these actions earlier. Then, and only then, the delay in achieving the target could be legalized under the derogation from Art. 4.4 of the directive. Page 51 mentions derogation 4(7) in the PL part of the river basin due to flood prevention projects, which serves to hide the planned inland navigation development. The dRBMP gives many exemptions under art 4(7) without stating the details under which categories of art 4(7) in PL.	Brak	Statystyki przedstawione w tab.II.5.1 IIa PGW dla MODO zostały już skorygowane. Informacje na temat włączeń (odstępstw) wraz ze szczegółowym uzasadnieniem zawarte są w krajowych IIa PGW. Zgodnie z informacją zawartą w projekcie IIaPGW dla MODO rozdz. II.5.2, odstępstwa z 4.7 RDW związane są ze zmianami w charakterystyce fizycznej JCWP. W Polsce szczegółowe uzasadnienia do zastosowania włączeń z art. 4.7 RDW zostały przedstawione w planie krajowym – dla każdej inwestycji oddzielnie. Każda przesłanka zawarta w art. 4.7 RDW jest analizowana i uzasadniana.
28	Review and update on the implementation of previous RBMP (Przegląd i aktualizacja informacji nt. wdrażania poprzednich PGWD)	Brak	Wpływ na realizację celów środowiskowych już wdrożonych działań został częściowo podsumowany w rozdziale II.5.5. IIa PGW dla MODO.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	The plan should include an assessment of the performance and effectiveness of the action programs of the past planning period. The text itself contains references to the previous planning cycle, but it is not a detailed comparison		Wdrażanie programów działań jest obowiązkiem krajowym, podobnie jak przygotowanie raportów dot. postępów ich realizacji.
29	Dot. rozdz. I.1, str.6 Cytat: „Instrumentem służącym osiągnięciu celów RDW jest uzgodnione planowanie w gospodarowaniu wodami w obszarach dorzeczy połączone z wdrażaniem poszczególnych krajowych programów działań. Kraje leżące w obrębie MODO postanowiły, że opracowany zostanie wspólny, międzynarodowy Plan Gospodarowania Wodami.” Uwaga: Mając na uwadze uzgodnione planowanie w gospodarowaniu wodami należy dokonać jednakowego zaklasyfikowania Odry (NWB lub HMWB).	Brak.	Problematyka jest znana i została w sposób transparentny przedstawiona m.in. w rozdziale II.4.1.3 IIaPGW dla MODO: „W kilku przypadkach jednak (np. zakwalifikowanie polsko-niemieckiej Odry Granicznej jako NWB w Niemczech i HMWB w Polsce) różnice pozostały ze względu na podejście obu państw, uzgodnione na poziomach krajowych”.
30	Dot. rozdz. II.6.2.2, str. 63 Cytat: „Na terenie MODO rolę najstarszych szlaków transportowych pełniły cieki wodne. Odra jako główna rzeka tego regionu pełni tę rolę do dziś. W „Europejskim porozumieniu w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym” (AGN) Odrzańska Droga Wodna oznaczona jest symbolem E 30. W polskiej części dorzecza łączna długość śródlądowych dróg wodnych wynosi 1 415,5 km. Dolny odcinek Odry skupia największą w Polsce ilość śródlądowych przewozów wodnych. W 2018 roku przewóz ładunków w powiązaniu z portami i przeładowniami zakładowymi dolnego i ujściowego odcinka Odry wyniósł 1 409,5 tys. ton. Przeważającą część stanowiły przewozy krajowe - blisko 920 tys. ton, zaś przewozy międzynarodowe to ok. 490 tys. ton, w większości zdominowane do relacji polsko-niemieckich (489,1 tys. ton).” Zmiana: „Na terenie MODO rolę najstarszych szlaków transportowych pełniły cieki wodne. Odra jako główna rzeka tego regionu pełni tę rolę do dziś. W „Europejskim porozumieniu w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym” (AGN) Odrzańska Droga Wodna oznaczona jest symbolem E 30. W ramach wdrażania Umowy między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi) z dn. 27.04.2015 r. prowadzony jest remont i optymalizacja istniejącego systemu zabudowy regulacyjnej Odry granicznej między 542,4 i 704,1 km Odry. W polskiej części dorzecza łączna długość śródlądowych dróg wodnych wynosi 1 415,5 km. Dolny odcinek Odry skupia największą w Polsce ilość śródlądowych przewozów wodnych. W 2018 roku przewóz ładunków w powiązaniu z portami i przeładowniami zakładowymi dolnego i ujściowego odcinka Odry wyniósł 1 409,5 tys. ton. Przeważającą część stanowiły przewozy krajowe - blisko 920 tys. ton, zaś przewozy międzynarodowe to ok. 490 tys. ton, w większości zdominowane do relacji polsko-niemieckich (489,1 tys. ton).”	Dopasowanie tekstu	Zapis w rozdziale II.6.2.2 w IIa PGW dla MODO został odpowiednio uzupełniony: „W ramach wdrażania Umowy między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi) z dn. 27.04.2015 r. prowadzony jest remont i optymalizacja istniejącego systemu zabudowy regulacyjnej Odry granicznej między 542,4 i 704,1 km Odry.”
31	Dot. rozdz. II.7, str. 72 (w polskiej wersji) Cytat: „– wpływu działań na łagodzenie skutków zmian klimatu (synergia z innymi dokumentami strategicznymi);” Zmiana: Terminologia jest niepoprawna. Albo „adaptacja do skutków zmian klimatu”, albo „działania mające na celu ochronę klimatu”. [przyp. tłum: Uwaga dotyczy niemieckiej wersji językowej, w której w brzmieniu pierwotnym tego podpunktu brakuje słowa „skutków”]	Dopasowanie tekstu	Uwaga redakcyjna. Zapis został odpowiednio uzupełniony: „...wpływu działań mających na celu adaptację do skutków zmian klimatu...”

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
32	<p>Dot. rozdz. II.7.8, str.96</p> <p>Cytat: „W tym kontekście w 2017 roku powstał raport sporządzony przez gremium robocze LAWA „Wpływ zmian klimatu na gospodarkę wodną”, w którym przedstawiono również opcje działań ukierunkowanych na adaptację do zmian klimatu (wraz z praktycznymi przykładami) oraz opisano strategiczne obszary działań i istotne potrzeby badawcze w tym zakresie.”</p> <p>Uwaga: Do dyspozycji jest już zaktualizowany raport LAWA z 2020 r. Idealnie byłoby, gdyby raport monitoringowy z 2019 r., raport dot. postępu prac z 2020 r. oraz plan APA III zostały wymienione przed tym niewiążącym dokumentem LAWA.</p>	Dopasowanie tekstu	<p>Zapis został odpowiednio zmieniony: „Ponadto także gremium robocze LAWA zajmuje się tym tematem i w 2020 roku zrewidowany został raport „Wpływ zmian klimatu na gospodarkę wodną”, który przedstawia również opcje działań w ramach adaptacji do zmian klimatu (w tym praktyczne przykłady) oraz opisuje strategiczne obszary działania i istotne potrzeby badawcze w tym zakresie”.</p> <p>Zmieniona została również kolejność akapitów.</p>
33	<p>Dot. rozdz. II.7.8, str. 96</p> <p>Cytat: „W „Planie działań adaptacyjnych (APA)” strategii DAS w ramach obszaru działań „Bilans wodny/gospodarka wodna” wskazuje się m.in. działania dotyczące postępowania z zagrożeniem powodziowym, powodziami błyskawicznymi czy ulewnymi opadami deszczu...”</p> <p>Uwaga: W międzyczasie dokonano aktualizacji planu APA III i w październiku 2020 r. został on opublikowany w ramach Drugiego raportu dot. postępu prac w zakresie Niemieckiej strategii adaptacji do zmian klimatu. Plan APA II należy zastąpić w cytowanym miejscu oraz w następnych akapitach przez plan APA III.</p>	Dopasowanie tekstu	<p>Zapis został odpowiednio skorygowany i Plan APA II zastąpiony przez plan APA III.</p>
34	<p>Dot. rozdz. II.7.8, str. 96</p> <p>Cytat: „Trwają również prace nad aktualizacją „Planu działań adaptacyjnych” (APA III).”</p> <p>Zmiana: Uzupełnienie o następujący akapit:</p> <p>„W drodze rozporządzenia wydanego przez Federalne Ministerstwo Transportu i Infrastruktury Cyfrowej (Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur, BMVI) z 2021 r. utworzona została usługa podstawowa (portal internetowy) na potrzeby strategii DAS pod nazwą „Klimat i woda”. W jej ramach udostępniane są dane na temat zmian poszczególnych miarodajnych parametrów takich jak wielkości dotyczące bilansu wodnego czy jakości wody, które to zmiany są skutkiem zmian klimatu i zostały określone na podstawie projekcji klimatu dla federalnych dróg wodnych, aby móc w ten sposób w przyszłości uwzględnić zmiany klimatyczne w planowaniu. W dalszej perspektywie przewiduje się udostępnienie w ramach usługi podstawowej DAS projekcji klimatu dla wszystkich federalnych dróg wodnych dla szerszego spektrum miarodajnych parametrów (obejmującego np. transport osadów/morfologię, wzrost poziomu morza czy dynamikę przepływów).”</p> <p>Uwaga: Odsyłam tu do poprzedniej uwagi dot. aktualizacji planu APA III, który został opublikowany w październiku 2020 r. w ramach Drugiego raportu dot. postępu prac w zakresie Niemieckiej strategii adaptacji do zmian klimatu.</p>	Dopasowanie tekstu	<p>Zapis został uzupełniony:</p> <p>„Federalne Ministerstwo Transportu i Infrastruktury Cyfrowej (Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur, BMVI) utworzyło w 2020 r. usługę podstawową (portal internetowy) na potrzeby strategii DAS pod nazwą „Klimat i woda”. W ramach usługi podstawowej DAS udostępniana jest aktualna, ponadsektorowa baza danych oraz usługi doradcze np. w zakresie zmian poszczególnych wskaźników wodnogospodarczych i jakości wody w wyniku oddziaływań zmian klimatycznych w oparciu o projekcje klimatu dla poszczególnych federalnych dróg wodnych, w celu np. lepszego uwzględnienia zmian klimatu w planowaniu. W przyszłości planowana jest dalsza rozbudowa usługi podstawowej DAS „Klimat i woda”.”</p>
35	<p>Dot. rozdz. II.7.8, str. 96</p> <p>Cytat: Oprócz wspomnianych programów i strategii opracowywanych na poziomie federalnym kraje związkowe leżące w niemieckiej części MODO realizują własne programy i projekty...”</p> <p>Uwaga: W tym miejscu należy dodatkowo odwołać się do LAWA.</p>	Dopasowanie tekstu	<p>Zapis dot. LAWA został odpowiednio przesunięty.</p>
36	<p>Dot. rozdz. II.7.8, str. 97</p> <p>Cytat: „Kraj związkowy Brandenburgia wspiera istniejące ogólnokrajowe koncepcje adaptacyjne w ramach strategii DAS i raportu LAWA z 2017 roku własnymi strategiami oraz koncepcjami adaptacji do skutków zmian klimatycznych.”</p> <p>Uwaga: Istnieje już zaktualizowany raport LAWA z 2020 roku.</p>	Dopasowanie tekstu	<p>Zapis został odpowiednio skorygowany: „Kraj związkowy Brandenburgia wspiera istniejące ogólnokrajowe koncepcje adaptacyjne w ramach strategii DAS i raportu LAWA z 2020 roku własnymi strategiami oraz koncepcjami adaptacji do skutków zmian klimatycznych”.</p>
37	Wniesienie do IIaPGW rekomendacji dot. zmian w Prawie wodnym	Brak	Rekomendacje dot. zmian w prawie wodnym nie należą do zakresu planu gospodarowania wodami.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
			<p>Zakres planu gospodarowania wodami określa ściśle Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/WE) oraz przepisy krajowe w danym Państwie.</p> <p>Na przykładzie Polski jest to ustawa Prawo wodne i Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.</p> <p>Druga aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy zostanie przyjęta w Polsce w formie rozporządzeń ministra właściwego ds. gospodarki wodnej, co jest aktem prawnym niższego rzędu, niż ustawa Prawo wodne.</p>
38	Ustalenie w IIaPGW rekomendacji dotyczących ustanowienia harmonogramu zamykania kopalni i elektrowni węglowych w zgodności z europejskim prawem klimatycznym	Brak	<p>Rekomendacje dot. ustanowienia harmonogramu zamykania kopalni i elektrowni węglowych nie należą do zakresu PGW.</p> <p>Zakres planu gospodarowania wodami określa ściśle Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/WE) oraz przepisy krajowe w danym Państwie.</p> <p>Na przykładzie Polski jest to ustawa Prawo wodne i Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.</p>
39	<p>Działania transgraniczne zapobiegające zanieczyszczeniom spowodowanym substancjami priorytetowymi</p> <p>Wszystkie JCWp w Niemczech nie osiągają dobrego stanu chemicznego ze względu na stężenie rtęci w biotach. W Polsce, zgodnie z tabelą II.5.1, dobry stan chemiczny wielu JCWP zostanie osiągnięty do roku 2015/2027. Taka różnica jest niezrozumiała, ponieważ zanieczyszczenia te są wszechobecne i rozprzestrzeniają się w atmosferze, a zatem nie zatrzymują się na granicach państwowych. Istnieje potrzeba wyjaśnienia tej kwestii.</p>	Zaktualizowano dane	<p>Dane dla polskiej części dorzecza Odry zawarte w tabeli II.5.1 IIa PGW dla MODO zostały zaktualizowane, tak aby zachować spójność informacji z krajowymi projektami IIa PGW.</p>
	<p>Wnioskodawca wnioskuję, aby poszczególne państwa, ale także międzynarodowe wspólnoty dorzeczy, wniosły swój wkład [w tym zakresie]. Poprzez przejrzyste strategie, wiążący harmonogram i konkretne etapy realizacji. Cele i działania redukcyjne dla MODO muszą być dostosowane do celów międzynarodowych i krajowych.</p>	Brak	<p>Dotrzymanie środowiskowych norm jakości jest obowiązkiem krajowym.</p>
40	<p>Jednolite części wód na wodach granicznych</p> <p>Wyznaczenie różnych jednolitych części wód na wodach granicznych:</p> <p>W przypadku pary granicznych jednolitych części wód: PLRW600011117159 / CZXX_HOD_0720 w aktualnym PGW do czeskiej JCW o kodzie CZXX_HOD_0720 zamiast ww. polskiej JCW przyporządkowana została jednolita część wód o kodzie PLRW6000191139, zaklasyfikowana jako NWB.</p>	Brak	<p>Całkowita długość JCWP PLRW600011117159 wynosi 81,7 km, a długość transgranicznego odcinka stanowiącego wspólny odcinek z JCWP CZXX_HOD_0720 wynosi jedynie 7 km. W związku z powyższym zasięg analizy presji hydromorfologicznych jest inny w przypadku PLRW600011117159 niż CZXX_HOD_0720. Różnica zasięgu analizy wyjaśnia różnicę w statusie.</p>
	<p>Nie ma zapewnionego wspólnego rozumienia „dobrego stanu ekologicznego” w Niemczech, Polsce i Czechach według definicji normatywnych RDW.</p>		<p>„Porównywalność wyników monitoringu biologicznego”, o której mowa w pkt 1.4.1 załącznika V RDW, odnosi się do porównywalności systemów monitorowania poprzez interkalibrację. Wszystkie trzy państwa członkowskie zastosowały zinterkalibrowane systemy monitorowania i tym samym spełniły wymogi załącznika V, pkt 1.4.1. Interkalibracja dopuszcza również pewne różnice. Wdrażanie programów pomiarowych jest obowiązkiem krajowym. W zależności od okresu pobierania próbek, miejsca pobierania próbek oraz metod oceny mogą wystąpić niewielkie różnice, które stają się zauważalne w obrębie granicy klasy poprzez przeskok do innej klasy. Problematyka ta jest znana i została przejrzyście przedstawiona m.in. w rozdziale II.4.1 IIaPGW dla MODO.</p>
	<p>Mimo, że projekt drugiej aktualizacji PGW dla MODO jest raportem dla całego obszaru dorzecza (raport na poziomie A)], byłoby celowe, aby w przypadku granicznych jednolitych części wód uwzględnić „metryczki” działań – również w języku danego kraju sąsiedniego -,</p>		<p>W polskim IIa PGW zestawy działań zostały przedstawione w zał. nr 7. Załącznik zawiera między innymi informacje dotyczące lokalizacji poszczególnych działań, ich zakresów, terminów realizacji, skuteczności oraz odporności na zmianę klimatu.</p>

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	wraz z przedstawieniem skutków transgranicznych na poziomie B i C. Jeśli nie da się tego przedstawić w PGW, trzeba byłoby tu znaleźć inną formę sprawozdawczą.		W czeskiej części MODO plany zlewni (poziom C) zawierają tzw. karty działań dla części wód, które zawierają podstawowe dane o części wód, ocenę stanu części wód oraz proponowane działania mające na celu poprawę stanu części wód. W przypadku Planu MOPO dokumenty te zawarte są w planie zlewni Nysy Łużyckiej i innych dopływów Odry oraz w planie zlewni Górnej Odry. Po stronie niemieckiej istnieją tzw. metryczki jednolitych części wód. Dostępne są one pod następującym linkiem: https://geoportal.bafg.de/mapapps/resources/apps/WKSB_2021/index.html?lang=de
41	Geoportal oraz prezentacja jednolitych części wód wraz z działaniami ... obecnie nie ma możliwości, aby zidentyfikować określone jednolite części wód za pośrednictwem Geoportalu MKOOpZ i uzyskać szczegółowsze informacje (np. kod UE jednolitych części wód lub linki do krajowych geoportali, gdzie znajdują się „metryczki” działań)	Brak	Po opublikowaniu Planu Gospodarowania Wodami 2022-2027 aktualne dane zostaną włączone również do Geoportalu MKOOpZ. W miarę możliwości sprawdzone i wdrożone zostaną ulepszenia w zakresie identyfikacji jednolitych części wód i dostępności szczegółowszych informacji.
42	Prewencyjne gospodarowanie wodami w kontekście zmian klimatu W dokumentach otwartą kwestia pozostaje sposób, w jaki będzie się w praktyce postępować na poziomie obszaru dorzecza z wymienionymi implikacjami (<i>zmian klimatu</i>) dla gospodarki wodnej. Ponadto w ww. rozdziale nie wspomina się o analizie „climat check” przeprowadzanej w odniesieniu do działań, która jest wymagana zgodnie z wytycznymi KE. Integracyjnym, transgranicznym planom zarządzania ryzykiem powodziowym, które uwzględniają wymogi ekologiczne RDW, musi również towarzyszyć odpowiedni system oceny.	Brak	Gospodarowanie wodami leży w gestii poszczególnych krajów, na poziomie międzynarodowego obszaru dorzecza uzgadniane są wspólne cele oraz zasady. Opracowanie i wdrażanie programów działań należy do kompetencji krajowych, Przykładowo w Niemczech procedura „climate check” została przeprowadzona w ramach katalogu działań LAWA-BLANO (LAWA: <i>Gremium robocze federacji i krajów związkowych ds. wody</i> , BLANO: <i>Komitet federacji i krajów związkowych ds. Morza Północnego i Morza Bałtyckiego</i>) dla wszystkich rodzajów działań. Dalsze informacje można znaleźć w programie działań dla niemieckiej części MODO. Celem dyrektywy powodziowej jest zapobieganie nowemu i ograniczanie istniejącego ryzyka powodziowego, wskaźniki są ukierunkowane na te cele. Zintegrowanie celów RDW oraz, w stosownych przypadkach, dyrektywy siedliskowej i ptasiej odbywa się na bardziej szczegółowym poziomie w ramach planowania wdrażania działań.
43	Przestrzeganie zakazu pogarszania stanu wód Na str. 112 aktualnego projektu PGW nie przedstawiono w sposób pełny istotnych umów międzynarodowych, które przewidują działania z zakresu polityki transportowej, mogące doprowadzić do znacznego pogorszenia stanu wód. Należą do nich: <ul style="list-style-type: none"> Umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi) z dnia 27 kwietnia 2015 r. European Agreement on Main Inland Waterways of International Importance (AGN) Deklaracja w sprawie włączenia Odrzańskiej Drogi Wodnej do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, podpisana przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej Rzeczypospolitej Polskiej i Ministra Transportu Republiki Czeskiej z dnia 28 sierpnia 2019 r. 	Brak	W rozdziale II.9.4 IIa PGW dla MODO chodzi o współpracę trzech państw MKOOpZ w dziedzinie gospodarki wodnej. <ul style="list-style-type: none"> Umowa między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Federalnej Niemiec o wspólnej poprawie sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi) z dnia 27 kwietnia 2015 r. wymieniona jest na nowo w rozdziale II.6.2.2 IIa PGW dla MODO. Wzmianka o Europejskim Porozumieniu w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN) pojawia się już w rozdziale II 6.2.2 IIa PGW dla MODO. Deklaracja jest dokumentem kierunkowym, nie stanowi ona umowy międzynarodowej ani aktu prawa międzynarodowego. Deklaracja nie określa inwestycji, tym samym nie ma bezpośredniego wpływu na stan wód.
44	Program działań i finansowanie W projekcie PGW nie przedstawiono najbliższych wyzwań i zadań w sposób kompleksowy i możliwie jak najbardziej przejrzysty, tzn. nie zastosowano w nim "podejścia zakładającego pełne planowanie i transparentność".=	Brak	Programy działań i ich finansowanie należą do kompetencji krajowych; bardziej konkretne informacje można zatem znaleźć w dokumentach krajowych. Wymóg określenia wszystkich działań niezbędnych do osiągnięcia dobrego stanu i włączenia ich do programu działań wynika bezpośrednio z RDW (pełne planowanie) i dotyczy wszystkich państw członkowskich.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	Brakuje przybliżonego oszacowania kosztów, podobnego jak w „Projekcie aktualizacji PGW dla niemieckiej części MODO na okres planistyczny 2021-2027” (str. 99)		Ponieważ finansowanie wdrażania RDW, w tym programów działań, należy do kompetencji krajowych, nie ma potrzeby podawania informacji na temat szacowania kosztów w międzynarodowym Planie Gospodarowania Wodami.
45	Projekt IIaPGW dla MODO musi szczegółowo opisywać negatywny wpływ KWB Turów na stan polskie, czeskie i niemieckie jednolite części wód.	Brak	IIaPGW dla MODO (poziom A międzynarodowy) jest dokumentem ogólnego i podsumowującego charakteru. Na poziomie poszczególnych krajów MODO opracowywane są krajowe plany dorzeczy (poziom B). Są one dokumentami, które zawierają bardziej szczegółowe wyniki przeprowadzonych analiz.
	Wnioskodawca przedstawia w dalszej części dokumentu podstawowe zestawienie negatywnych oddziaływań prowadzonej eksploatacji w KWB Turów na stan JCW czeskich i niemieckich. Fundacja sugeruje uzupełnienie rozdziałów II.4.2.1. (Ocena stanu ilościowego wód podziemnych), II.4.2.2. (Ocena stanu chemicznego wód podziemnych) oraz II.4.1.2. (Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych) Projektu IIaPGW dla MODO o takie podsumowania, wraz ze stosownymi zmianami na mapach.	Brak	Rozdziały II.4.1.2., II.4.2.2. oraz II.4.1.2. IIa PGW dla MODO podsumowują wyniki oceny przedmiotowego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych w MODO wraz z krótkim komentarzem opisującym wyniki oceny stanu w poszczególnych krajach. W rozdziałach tych nie opisuje się identyfikacji konkretnych negatywnych skutków, stwierdzonych negatywnych wpływów na stan wybranych jednolitych części wód, a jedynie krótko wspomina się o najczęstszych przyczynach „niezadowalającego stanu” jednolitych części wód w każdym kraju.
	Oddziaływanie KWB Turów na terenie RFN: Projekt IIaPGW dla MODO należy uzupełnić o następujące informacje: <ul style="list-style-type: none">Ze względu na trwające wydobywanie w KWB Turów istnieje ryzyko pogorszenia stanu ilościowego jednolitej części wód podziemnych DESN_NE 2 z dobrego na słaby w okresie planistycznym 2022 - 2027,Słaby stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych DESN_674-3, DESN_674-4 i DESN_674-5 (część rzeki Nysy Łużyckiej) spowodowany jest trwającą eksploatacją w KWB Turów,Kontynuacja wydobywania w Turowie uniemożliwi osiągnięcie dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych DESN_674-3, DESN_674-4 i DESN_674-5 do 2027 roku,Stan chemiczny JCWPd DESN_NE 2 Zittau-Görlitz należy ocenić jako słaby na mapie A15 w projekcie IIaPGW dla MODO. Słaby stan chemiczny tego JCWPd spowodowany jest kwaśnym drenażem górniczym wywołanym przez odwodnienie KWB Turów.	Brak	Brak zmiany tekstu, ponieważ uzupełnienia, o które wnioskowały podmioty, nie są poprawne: Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, iż rozróżnia się „dobry” i „słaby” stan chemiczny. Nie istnieje coś takiego jak „niezadowalający” stan chemiczny w znaczeniu definicji. Zgodnie z obecnym stanem wiedzy, dobry stan ilościowy jednolitej części wód podziemnych DESN_NE 2 zostanie utrzymany w dłuższej perspektywie i prawdopodobnie również w przyszłości przy aktywnej działalności kopalni odkrywkowej Turów na terenie Polski. Nawet przy planowanej przez polskich operatorów kopalni rozbudowie kopalni odkrywkowej Turów na południowy wschód w kierunku PL-CZ granicy państwowej nie można zakładać pogorszenia stanu ilościowego jednolitej części wód podziemnych DESN_NE 2.
	Oddziaływanie KWB Turów na terenie RC :Projekt IIaPGW dla MODO powinien zostać uzupełniony o następujące informacje <ul style="list-style-type: none">Od lat 80. XX w. część jcw nr 14200 uległa znacznemu negatywnemu oddziaływaniu w wyniku odwodnienia KWB Turów.Ze względu na kontynuację wydobywania i rozbudowę kopalni Turów, istnieje ryzyko pogorszenia się stanu ilościowego całej jednolitej części wód podziemnych 14200 w okresie planistycznym 2022 - 2027, ze stanu dobrego do słabego.	Dopasowanie tekstu	W czeskim krajowym planie gospodarowania wodami dla dorzecza Odry stwierdzenie negatywnego wpływu wydobywania węgla w kopalni Turów na poziom wód podziemnych oraz zasobność źródeł, spowodowało, że jednolita część wód o numerze 14200 została zaliczona do zagrożonych jednolitych części wód podziemnych. W tekście IIa PGW dla MODO wprowadzono odpowiednie uzupełnienie w rozdziale II.7.4: „Dotyczy to przede wszystkim jednolitej części wód podziemnych 14200 (czwartorzęd i miocen w niecce żytawskiej), która w 3. cyklu planistycznym została ujęta do zagrożonych części wód pod względem stanu ilościowego”.
	Oddziaływanie KWB Turów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: Projekt IIaPGW dla MODO należy uzupełnić o następujące informacje: <ul style="list-style-type: none">Szczegółowa charakterystyka oddziaływań (presji) kopalni Turów na polskie jednolite części wód, z wyszczególnieniem rodzajów oddziaływań, ich dokładnej skali, zasięgu i czasu trwania, z podaniem listy konkretnych JCW podlegających tym presjom,Szczegółową analizę ekonomicznych, społecznych i technicznych uwarunkowań (włącznie z analizą porównawczą kosztów i korzyści kontynuacji wydobywania zgodnie z aktualnym planem w stosunku do alternatywnych rozwiązań), które wpływają na	Brak	IIa PGW opisuje oddziaływania na stan wód, w tym negatywne skutki dla środowiska wynikające z działalności czynnych oraz wyłączonych z eksploatacji kopalni węgla brunatnego, w szczególności dla wód podziemnych. Jednakże informacje te nie odnoszą się do poszczególnych podmiotów powodujących presje, a zatem nie odnoszą się bezpośrednio do KWB Turów. W odniesieniu do odstępstw, IIa PGW dla MODO opisuje zastosowane odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych na podstawie art. 4(5) RDW, jednakże nie zawiera szczegółowego uzasadnienia. Informacje te są zawarte w krajowych IIa PGW.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	<p>możliwość zapobieżenia dalszym negatywnym oddziaływaniom i zapobieżenia dalszemu pogarszaniu się stanu wód we wskazanych JCW,</p> <ul style="list-style-type: none"> Uwzględnienie aktualnej sytuacji prawnej, w tym aktualnie obowiązujących przepisów UE (m.in. Europejskiego prawa o klimacie) oraz krajowych Szczegółowe wyjaśnienie w jaki sposób zapewnione zostanie niepogorszenie stanu jednolitych części wód, co jest przesłanką niezbędną aby możliwe było przyznanie derogacji od celów dla wód na podstawie art. 4.5 RDW. Przedstawienie programu działań zapobiegających negatywnym oddziaływaniom kopalni i łagodzących już istniejące negatywne oddziaływania na polskie wody podziemne powierzchniowe, na wzór działań proponowanych w niniejszym piśmie dla czeskich i niemieckich jednolitych części wód. 		
46	Propozycja działań łagodzących negatywne oddziaływania KWB Turów na Międzynarodowe Dorzecze Odry		
	Zakończenie wydobywania w KWB Turów do 2027 r.	Brak	Uwaga wykracza poza zakres projektu IIa PGW dla MODO – jest propozycją działań. Działania mitygujące dla danego przedsięwzięcia zawarte są stosownych decyzjach środowiskowych wydawanych przez upoważnione ustawowo organy. Ponadto, podjęcie ewentualnie innych, dodatkowych działań w przypadku KWB Turów będzie ustalane na szczeblu rządowym Polski i Czech.
	<p>W celu zapewnienia ochrony wód podziemnych na terytorium Czech i Niemiec proponuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stworzenie nowego modelu hydrogeologicznego w oparciu o aktualne dane i wykorzystanie go do zaproponowania środków, które zapobiegą przewidywanemu oddziaływaniu górnictwa na jednolite części wód. Dostarczenie Stronom czeskiej i niemieckiej brakujących danych, które umożliwią im ocenę rzeczywistych aktualnych skutków eksploatacji górniczej na terytorium Czech i Niemiec oraz sprawdzenie czy proponowane środki są wystarczające, w szczególności: Dokładne dane o ilości wody odprowadzanej z kopalni w latach 2015-2021, które należy uwzględnić przy tworzeniu zaktualizowanego modelu hydrogeologicznego Dostosowanie parametrów na podstawie danych uzyskanych z nowego modelu hydrogeologicznego lub wdrożenie innych działań w oparciu o nowy model hydrogeologiczny. Jest już jasne, że podziemną ścianę należy przedłużyć o około 3 km na południowy wschód, o odcinek, który obejmie JCWPd w Uhelnej, a jednocześnie rozbudować ją w taki sposób, aby zapobiegała wypływowi wód podziemnych z głębokiego trzeciorzędowego poziomu wodonośnego. Należy udowodnić, że ściana o zmienionych parametrach będzie w stanie zapobiec obniżaniu się poziomu wód podziemnych na terytorium Czech i Niemiec. W przeciwnym razie należy zaproponować inne środki zaradcze i zapobiegawcze, które pozwolą na osiągnięcie tego celu. Strony czeska i niemiecka mają prawo do kontroli i oceny wpływu budowy podziemnej ściany na poziom wód podziemnych oraz do porównania go ze stanem sprzed budowy podziemnej ściany. Za pośrednictwem MKOO zostaną im udostępnione wszystkie dostępne dotychczas dane z piezometrów zainstalowanych przez stronę polską wzdłuż ściany. Do MKOO zostanie przekazana kompletna dokumentacja realizacji zmodyfikowanej podziemnej ściany, w tym specyfikacja metod zapewniania i kontrolowania jej skuteczności, plan utrzymania oraz propozycja konkretnych działań, które zostaną 	Brak	Z fachowego punktu widzenia propozycje uzupełnienia programu działań zgłoszone przez wnioskodawców są wprawdzie uzasadnione, jednak znacznie wykraczają poza zakres tematyczny oraz stopień szczegółowości międzynarodowego PGW dla MODO opracowanego przez MKOOpZ i dlatego nie mogą zostać włączone do obecnego projektu PGW. Można byłoby się przyjrzeć proponowanym działaniom i bardziej szczegółowo je przeanalizować podczas planowanych w przyszłości prac na poziomie MKOOpZ w celu opracowania koncepcji strategii dotyczącej nowo zidentyfikowanego istotnego problemu gospodarki wodnej (IPGW), jakim są „negatywne skutki dla środowiska wynikające z działalności czynnych oraz wyłączonych z eksploatacji kopalni węgla brunatnego, w szczególności dla wód podziemnych”.

L.p.	Uwagi/wnioski	Wpływ na dokument	Odpowiedź
	<p>wdrożone w przypadku naruszenia jej szczelności z powodu osiadania skał podłoża (przewiduje się obniżenie o 70 mm). W dokumentacji należy również uwzględnić niepewności i potencjalne odchylenia dotyczące przyszłej skuteczności ekranu.</p> <ul style="list-style-type: none">• Monitoring skuteczności podziemnej ściany powinien być rozszerzony z 5 piezometrów przed i za ścianą do co najmniej 20 piezometrów po każdej stronie (tj. w odległościach 55 m). Co najmniej 2-3 piezometry powinny znajdować się w kontynuacji ściany po obu jej stronach, tak aby można było określić, w jaki sposób ściana łączy się z otaczającymi ją strukturami uskokowymi i jak wpływa na poziom wody w okolicy.• Dane z monitoringu, włącznie z informacjami o odprowadzaniu wody z Kopalni Węgla Brunatnego Turów, będą regularnie wymieniane w ramach MKOO w celu ustalenia wpływu Kopalni Węgla Brunatnego Turów na terytorium Czech i Niemiec. Wyniki pomiarów będą regularnie oceniane w ramach MKOO wraz ze stronami czeską i niemiecką aż do zakończenia działalności górniczej w Turowie. Wymiana danych odbywać się będzie w regularnych odstępach półrocznych, tj. do 30 dnia miesiąca następującego po zakończeniu danego półrocza.• Uwzględniając kształtowanie się poziomu wody, należy dostosowywać podziemną ścianę tak, aby faktycznie eliminowała negatywne oddziaływania kopalni. W toku modyfikacji należy rozważyć potrzebę oceny (wspólnie z MKOO) jej wpływu na środowisko.• Należy ustalić konkretną wartość poziomu wód podziemnych, która zostanie uznana przez wszystkie strony za krytyczną (świadczącą o tym, że podziemna ściana nie działa optymalnie) i określić działania, które w takim przypadku zostaną podjęte. Przede wszystkim chodzi o obowiązek zapewnienia dostaw zastępczych wody pitnej do gmin dotkniętych katastrofą oraz naprawienia szkód w nieruchomościach zniszczonych przez osiadanie skał podłoża.• Rozbudować sieć monitoringu wskazanych jednolitych części wód i regularnie przekazywać stronie czeskiej i niemieckiej zmierzone wartości, zarówno w trakcie wydobywania, jak i po jego zakończeniu (więcej szczegółów w dalszej części dokumentu).		
	<p>Rozbudowa sieci monitoringu wód podziemnych</p> <ul style="list-style-type: none">• Rozbudowa sieci monitorującej stan ilościowy wód podziemnych na wschód i południe między kopalnią a Uhelną.• Rozbudowa sieci monitoringu stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych	Brak	Monitoring jest obecnie prowadzony w komisjach ds. wód granicznych. Prace monitoringowe i wspólne pomiary były prowadzone zgodnie z zatwierdzonym planem pracy, w ustalonej częstotliwości i zakresie, na jaki pozwala stan techniczny punktów monitoringowych.
	Włączenie przedmiotowych jednolitych części wód do transgranicznych wód podziemnych	Brak	Bardziej konkretna decyzja w tej sprawie będzie możliwa dopiero podczas prac nad strategią dotyczącą nowo zidentyfikowanego istotnego problemu gospodarki wodnej (IPGW), jakim są „negatywne skutki dla środowiska wynikające z działalności czynnych oraz wyłączonych z eksploatacji kopalni węgla brunatnego, w szczególności dla wód podziemnych”.